- **Gizonak zenbat zentzu ditu?**
- **Bost? Gehiago ote?**
- **Ta zelakoak dira beste horiek?**

Parapsikologia: zientzia berri ori

Jakintza gai berriak oso lilluragarri eta erakargarriak izaten dira, baiña gitxi bide dagoz gizonaren zentzu eta psike-alderdi ezezagunak baiño tiratzailleagoak.

Ni, egia esan, bortizki iharrosten naute ezkutuek eta areago oraindik, nigan susmatuak diranean.

Parapsikologia zientzi berria da oraingoz, hasikeran diharduen bat, baiña bere susterrak sakonki sartuak ditugu garai guztietako gizonengan.

Sorgiñak, astiak, erlijio ezkutuak eta abar parapsikologizko fenomenuz eta agerpenez baliatu dira eta baliatzen orain ere.

Zientzi sail hontan asko hari dira bide birjiñak urratu nahiz. Estadu batzuetan, komunikabideen arduradunek oso ixilpean daroazte hontaz egiten dituzten argipenak.

Baiña has gaitezen behar dan moduan. Zer da parapsikologia? Zein bere arloa?

Parapsikologia zentzu izkutuak aztertzen dituen zientzia dugu. Berauek beren agermenei esker ezagutzen ditugu nolabait.

Batzuen eritziz, parapsikologiak arakatzen eta argitzen dituen zentzu izkutuak hauexek lirake:

a) Telepatia edo urrutiadimena.
b) Psikokinesia edo gogozko higidura.
d) Aurreigarmena edo geroko jazokizunen jakituria.

Nire iritziz ataltze edo sail bereizte hau ez da bat ere zehatza ez bidezkoa. Geroago esango dut zergatik.

Azter detzagun hiru atalok.

Urrutiadimena —hitz hau gogokoagoa zait telepatia baiño— zenbat pertsonagan gertatzen dan zentzua da, hitzik, hotsik, kiñurik ez adigarririk bat ere egin bage, iñork pentsatzen duena "entzun", ulertu edo aditu (aditz hau egokiago) erazi egiten duena.

Urrutiadimena, beraz, buruzko adierazbide bat da, edo adierazbide bat ematen digun zentzu bat.

Zentzu hau ba dala guztiz probaturik dago gaur. Saio asko egin dira hontaz. Pertsona bi, elkarrengandik urrun ipiñi eta erloju akort bana daroatela, urrutiadimenez bidal detzaiokete elkarri beren ideiak nahiz ta kilometro asko egon bien artean. Erlojuei esker, lekukoek jakin dezakete bidaliriko eta adituriko ideien berdintasuna.

Urrutiadimenez pentsakera molde guztiak bidal leitekezala dirudi, eta baita irudiak ere. Esate baterako, batek txori bat, etxe bat edo biribillune batzuk pentsatu eta besteak har detzake guztiok, buruz, urrundik eta paper batean jarri.

Ameriketan hontaz ihardun sakonak egin dira eta egiten. Hauetako bat azalduko dut, argiena dalako, noski.

Pertsona bi aukeratu ziran (urrutiadimen nabari nabarikoak) eta bata legorrean utzirik, bestea, itsaspeko untzi batean sarturik, hiru milla kilometrotara eroan zuten eta bertan 300 metrotara murgildu.

Aukeratu biek zeduzkaten erlojuak batera. Legorrekoaren aurrean makiña batek nahaspillatzen zituen automatikaki Zener karta batzuk (karta hauetan bost irudiok ikusten dira bakarrik: izar bat, biribillune bat, hiru lerro olatuak, lauko bat eta gurutze bat, eta honelako igarmen saioetarako erabilliak dira).

Egunean birritan, hamasei egunean, karta bana erakusten zion makiñak eta ikusleak pentsatu egin karta hura.

Ordu berean, itsaspekoan zegoanak idatzi behar zuen zein karta zan legorreko lagunak pentsaturikoa. Egunero, untzi kapitaiñak hartzen zituen eta azal sillatu batean gorde.

Geroago, legorrera bihurturik, lagun bien idatziak ikusi zituen ondoan eta argiro probatu nola %ko 70 baiño gehiagotaraiño igarri zuen. Hau da halabeharrez edo kasualitatez askoz baiño gehiago.

Saio hau egin zanetik (1.959'gn urtean) beste aunitz ere egiñak dira, seguru asko. Inglaterran, Errusian, Txiñan eta beste toki askotan ere iharduleku bereziak egin dira zientzi hontaz.

Psikokinesia are zentzu harrigarriagoa dugu. Buru ahalmenez edo gogoz gauzak erabiltea zentzu gaitz eta ipuiñeko dala dirudi.

Ez da pentsatu behar psikokinesia iharroste eta eragite indar hutsa danik. Funtsean, ahalmen honek meneratu eta azpiratu egiten ditu izadiaren beste zenbait indar.

Psikokinesiaren agerpen batzuk hauetxek dirateke. Lebitazioa, hau da, gauzak (mahai edo jesarleku bat adibidez) lurraren erakarte indarretik askatu eta airean kolokan edo jasoten uztea. Honelakoak izpiritizten saio eta ihardukera ixilletan egiten dira.

Beste bat dadoak jaurtitean agertzen da. Hontan, psikokinesidunak berak nahi duen dadoaren aldea agertzen da gehienik (makiñaz botatzen dira eta gogozko aldea aurretik esanik).

Beste psikokinesizko erakuste bat Indietako fakirrena dateke. Noizbait, Reader's Digest'en Selecciones batean —aspaldion ez dut aldizkari hori irakurtzen, darion amerikar indarkerizale-kutsua dala kausa—, ez dakit zenbakarrean, idazle batek egindako turismoazko lantxo bat irakurri nuen. Egilleak berak ikusirikoa omen zan. Hauxe zan.

Erlijio zeremoni batzuetan, hosin bat zegoan ahuntz esne sakratuz beteta. Hosin hartara joateko bidea harrillu goriz orniturik zegoan eta oiñez, ortozik, joan behar zuten hinduista debozionetsuek.

Sua benetakoa zan, ez zegoan dudarik. Amerikar idazleak berak papertxo bat bota zuen harrilluetara eta berau sutan hasi zan harrilluetara heldu baiño lehen. Bestalde, beroa oso nabaria zan ikusle ugariak zegozan alboetan.

ikusle ugariak zegozan alboetan. Gaiñera, gazte zorokillo eta fede

Gaiñera, gazte zorokillo eta fede epeleko asko herreten ziran harrilluetan miñezko deadar izugarri artan.

Baiña fakir saindu eta erlijio berokoak astiro zebiltzen harrillu

gorien gaiñetik aihenik bat ere atera bage eta min antz barik. Andre zahar agurgarri asko ere berdinzki zebiltzen herre bage.

Ez pentsa fakirrek eta andre zaharrek gorde egiten zutenik herreduren miña, ez. Esne hosiñera joanik, han lasaitzen ziran eta etorririk beren oiñek ez zuten herredurarik ttikienik ere agertzen.

Mirari bat ote? "Ba leiteke'. Kristok berak ere esan zuen noizbait: —"Bene benetan diotzuet, egiazko federik bazendute, mendi horreri "hoa hortik!" esanez gero, mendi hori joan egingo litzaizueke".

Ta parapsikologiaren hirugarren arloa aurreigarmena dateke, geroko gertakizunen aurretik jakitea.

Hontan aski entzun dugu guztiok, beronek bizi bizirik diraue-lako. Antziñan, grekoen baitan, geroaren aztertzea oso haintzat hartua zan. Delfosko pitonisak, judu herriko igarleak, erromatarren augurioak (hortik Euskerazko "agur eta zorionak", hau da txori onak opatzea, hegaztien hegalada eta ibillera onetan etorkizunaren kakoa zegoalakoan) eta egungo buhame edo ijitukoen "kartak botatzeak", era bat berdiñak zaizkigu. Guztiek erakusten digute nolako kezka duen gizonak geroaren aurrean.

Bestetik, gaurko aldizkariak hostokatzea besterik ez dago, igarritasun arazoek zelako garrantzi haundia daukaten askorentzako, ikusteko. Horoskopoak hortxe dagoz, milloi askoren eguneroko ogia eta jokabidea baliran.

Berripaperek, noizean behin, oraingo igarleen berri ematen digute. Oso sonatua izan zan J. F. Kennedy presidentearen heriotza igarri zuen andrearen kasua.

Hitlerren garaietan lamak egoten ziran Berlinen, politika gora beherak eta gerla arazoen etorkizuna profetizatzeko.

Nundik datoz ahalmen berriok? Nortzuengan dagoz eta zergatik? Ba dira zenbait jakitun igarmen ahal hau guztiz ontzat hartzen dutenak. Beren eritziz geroa jakin daiteke misterioski. Nik ezin dut horrelako uste merke eta proba bako hori siñets. Azalpen bat eduki behar dute igarmenkiek ere.

Ez noa ni beste munduko eritzi harrigarririk ematen. Hala ere, zenbait alderdi berri konsidera erazi nahi nizkieke irakurleei.

Eguneroko parapsikologizko gertaera batzuk.

Honen urrengo aipatuko dudana sarri gartatu zait niri, eta lagun askorekin mintzatuz gero, aunitz pertsonari jazoten zaiela konturatu, gehienei, noski.

Egun batean, kaletik goazalarik, gehiagoko barik, zergatik ez dakigularik, aspaldian ikusi ez dugun ezagun edo lagun batégan pentsatzen dugu. —Zer egingo ote du Urliak?— diogu kolkorako.

Ta segundu batzuek geroago, kale ertzean edo handik laster, aurkitu egiten dugu pentsaturiko laguna!

—Hau da kasualidadea!!!—, esan ohi dugu, eta irriparrez kontatzen diogu gertaturikoa. Baiñan gero, laster ahaztuten gera hortaz.

Euskeraz ba dugu esaera zahar bat honeri buruz: Otsoa aipatu eta otsoa atean. Espaiñeraz ere ba dago beste bat, nahiko itsusia gaiñera. Ez dakit beste hizkuntzetan antzekoak egongo diran, baiña baiezkoan nago.

Gertaera hauek kasualitatezkoak balira ez lirake hain sarri agertuko eta ez legokez iñola ere esaera zahar bihurturik. Maiz jazoten danak bere hala beharrezko eta kasualitatezko jantzia gal dezake.

Oso entzunak dira bihozkadak ere. Amak igarri egiten oi du beraren semearen arriskua. Seme bat, Ameriketan dagoalarik, itzarri egiten da ikaraz gau erdian Europan bizi zaikon aita hil dalakoan. Honelako bihozkadak edo igartzeak sarri betetzen dira.

Zer esan leiteke hauei buruz? Benetakotasunik ote dute? Niri gertatu zitzaidana kontatuko dizuet:

1966'gneko Jarraillaren 28'an, Iruñako Unibersitatean ikasten hari nintzan. Egun batzuk lehenago gurasoen idazki bat jaso nuen eta hargatik ba nekien egun hartantxe ni ikustera etortekoak zirala, Bilbon harakiñen jaia izaki.

Apupilo nengoan etxera heldurik itxoiten hasi nintzan. Eguerdia zan eta ez ziran oraindik aillegatu.

Aguro pentsatu nuen: —Jakiña, aita, ama eta anai biak etorriko diran bezala ez diote hemengo andreari bazkari nahasterik egin nahi eta Iruña inguruko herrixkaren batean lotuak bide dira bazkaltzen. Geroxeago etorriko dira. Ta ni ere bazkaltzen hasi nintzan.

Bazkaria amaitu gabe nedukala pentsakizun illun eta triste bat etorri zitzaidan gogora. Gitxitan eduki dut holakorik. Gorputzetik hotzikarak zebilzkidan.

Zerbaitek esaten zidan zer edo zer txarren bat gertatu zitzaiela, zetozan automobilla joa zala eta hartan hillak edo zirala. Pentsamentu beltz hark bortizki iharrotsi ninduen. Jateko gogoa ere galdu nuen.

Geroxeago atea jo zuten. Gurasoak ziralakoan arinka joan nintzan, baiña ez, ez ziran nire aitamak. Han gizon argal eta ezezagun bat zegoan, arpegian laztasun nabaria zedukana.

Berak esan zidan telegrama bat aillegatu zitzaikala Unibersitatera, nire gurasoek automobil elkar jote bat eduki zutela Altsasuan esanaz.

Nik, bat batean, eta aurretik bainekien galdetu nion:

—Oso txarto dagoz, ez da?

—Ba... bai, —erantzun zidan beldurrez.

Gero, Gasteizera heldutean dena jakin nuen. Nire aitak errurik bat ere eduki ez zuen auto jote batean, ama hilla zan; aita bera hilteko moduan geratu, anai bat zoratuta, bestea, txikia, mirariz ezertxo ere bage, eta etxeko neskamea anka biak hautsirik zegoan.

Ikaraturik geratu nintzan, baiña nire barruan, zerbaitek eman zidan aurretik berri zorigaiztoko hura.

Nire bizitzan ba dira beste batzuk honelakoak, baiña nabariena, eta mingarriena ere, esandakoa bide da.

Zergatik igarri nuen nik hura? Nundik etorri zitzaidan aurrez jakitea? Luzaroan egon naiz arazo hartaz pentsatzen eta zerbait konklusiotara heldu ere bai.

Ahalmen ezezagunen gertabidea

Nire eritziz seigarren zentzu misterios hori honelakoa litzake.

Pertsonak, pentsatzen duenean, garaunetik baga edo ondak jaurtiten bide ditu. Ba dakit orain arte probatzeke dagoala berau baiña izan daiteke hortarako makiña berezirik egon ez oraindio. Ez ahaztu geure burua elektronikazko makiña bat besterik ez danik, molekulaz, elektroiz eta protoiz osotua funtsez.

Bere funtzionamentuan, beraz, zelanbaiteko ondak sor letzake eta berauek kanpora irten ere bai.

Onda hauek nire teorizkoak dirala esan lezaidakete, oraindik agertuak ez dagozalako, baiña orain probatuta ez egoteak ez duke esan nahi ez diranik. Usaiñaren izatea bera ez da makiñez probatzen, suhurrez baiño, eta hala ere beste aunitz.

Pertsona bakoitzak bere ahotsa, usaiña, eta kolore bereziak dituenez, berdinzki eduki detzake bere onda jatorrak.

Zer da urrutiadimenaz gertatzen dana?

Hona nire hipotesia.

Lagun batekin ibiltean eta egotean, eta zer esanik ez berarekin luzaroan bizi izatean, beraren ahotsa, usaiña, latz biguintasunak eta abar hartzen dira, bost zentzun ezagunek bideraturik. Hala ere bere burutik onda batzuk aillegatzen bide zaizkigu, bere pertsonatasunari dagokiozanak.

Geure garaunek, geu konturatu ere bage, hartzen ditu lagun horren ondak; edo ondarik ez balego, bere garaunaren elektronika xixtimaz dar dar jarten da, durunduz-edo, eta denboraz "ikasten du" ezagutzen norenak edo norengandikoak diran.

Argiago ikusteko hona hemen etsenplu bat:

Etxe batera sartu eta berbaro urrun bat entzunik, nire lagun Tomasen ahotsa ezagutzen dut, bera ikusi ez arren, eta hitzen esangura aditzen ez badut ere. Horrelaxe, kaletik nabillenean, bera hurbil egonez gero edo nire zolitasuna zelakoa dan, zerbaitek, hots, nire garaunetako onda hartzailleak, bera dakarst gogora eta nire lagun horren gomuta piztu.

Geroxeago, ikusi egiten dut hurbilleko kale batean, ta horrela probatzen da onden teori hau. Beste batzuetan, ordea, gehienetan noski, ez dakusat pentsaturiko pertsona hori. Baiña ez ikusteak ez duke ezertxo ere probatzen. Izan daiteke nire laguna ni nabillen kaletik urrundutea eta bion bideak batez izatea.

Onden esana, beraz, egia dateke, nahiz ta esandakoa ikuskizun izan ez. Modu errax bat legoke onden edo hurbiltasun dardar edo durundu egiteen teoria egiztatzeko. Hauxe: Holako uste bat datorkigunean, lekua, eguna eta ordua idatzi eta laguna ikusten ez badugu, urrengo batean, berekin egoteko aukera dadukagunean, galdetu ea halako egunean eta esandako ordutan kale haren inguruetatik ibilli ote zan. Hola proba eta egizta leiteke berau.

Irakurleen datoak baliotsuak izango litzaizkidake eta haintzat hartuko nituke pozik.

Bigarren ezagupidea pentsamentuen adierzea litzake. Hontan gure buruak onda bidaltzaillearen nortasuna ez ezik, baita beren esan gura ere adituko luke. Hurbillago egotean edo zoliago izanaz, berbaro edo hotsa ez eze, baita hotsen esan nahia ere ulertzen dugu.

Aurrerago joan aurretik puntu bateri ikutu nahi nioke: Zolitasunari. Uste behar dugu buru ahalmen hontan ere ezberdintasunak dirala, pertsona batzuengan zabalago eta zoliago dala beste batzuengan baiño ere.

Zentzu ezagunez orobat jazoten da behintzat. Edozeiñek ez du musikalari baten belarri zolia, ez perfumista baten suhurra. Dendari zuhur batek atzamarrez ikutuaz igarten ohi du ongi ehunaren eta ohialen kalitatea; pintalariek begi onak daduzkate koloreetarako ta ardotan adituek erraxki esaten digute ardo baten adiña eta jatorria bera dastatuaz.

Berdinzki gerta daiteke urrutiadimenaz ere. Batzuk besteak baiño zoliagoak izan daitekez.

Nire kasuan, Iruñan nengoaneko aurre igartzez, hauxe uste dut. Izan daiteke, nire amaren heriotzaz, bere onden amaitzean nigan zerbait gertatzea. Ba leiteke bakoitzak urrutizko hartu emanak edukitea bere lagun eta senide maiteaz eta onda bidezko hari hori eten egitea gugan iharroste bat sentitu, onda iturriaren heriotza edo ez beharra adierazten diguna.

Honela azal leitekez Amerikotan dagozanen igarmenak, aita edo ama hilten zaizkienean. "Haria" —onda firu misterios hori— apurtzean, arin pentsatzen dugu berez zer edo zer gerta leikiokela gure senideari. Antzekoa —adibide trauskilla bada ere— pasatzen da Afrikako oihanetan. Gauez zaratots itzalak dagoz, intsektek, txoriek eta piztiek egiñak. Ixilduez gero guztiak itzarri egiten dira aguro, perillen bat dalakoan. Berdin jazo zan Niagarako ur jauzien ondoan bizi ziranekin urte batean, fenomenu bakan bategatik, berauek gau erditan agortu ziranean hotsa itzungiz.

Onda hari hau arrarotu edo bestelakotu ere egin daiteke, eten barik, pertsona bidaltzailleagan zenbait kalte egotean. Onda aldatze horrek ere zerbait adieraziko liguke kasu hortan.

Ta nire igarmenari arrazoiak billatu nahiz beste hau ere topatu dut. Esandakoaz gaiñera, edo batera, etxeko neskameak, konortea galtzeke lotu zan bakarrak, nigan pentsatzen zuela, ta alaxe zan, zelako zoritxarra gertatu zitzaidala, izan daiteke bere ardura niregana etortea, Zener kartak darabiltzanak bere pentsamentuak beste batzuenganatzen dituen bezala.

Izan, onda horiek ez dira zertan izan behar ezagunenak. Ezezagunengandik ere zenbait esan nahi har daitekez.

Mundu osoarekiko hartu emona

Izadi osoa elektrika txatalez sortua dalarik (harri bat, landare bat, pizti bat eta gizon bat enerji xixtima ezberdiñak besterik ez dira, baiña funts berdiñekoak) ez da arrazoirik elkarrekiko hartu emanetan ez egoteko.

Honela pentsa genezake geure inguruek beren egoeraren berri ematen digutela onden bidez, elektroitasun ixurtzez. Pertsona batzuek hartu eta aditu egiten bide dituzte inguruen berriok.

Batek jakin orain susmatzen dugun adimen hau gu baiño aurreratuago izango diran beste gizon batzuengan egongo dan erosoenik, hots, etorkizuneko "Homo sapientissimusen" baitan.

Hauxe litzake geroaren igarmenaren giltza. Inguruak berri asko bidaltzen dizkigu. Berri edo dato hauek kidetzen eta aitzin gibeleratzen dira geure buruan —halako ahalmena dutenengan, noski— eta hortik prebisioak atera. Jar dezadan adibide bat.

Zubi zahar batek bere egoeraren berri bidalten du kanporantz. Laister eroriko dala ez dirudi, baiña hola da. Zubi zahar horren estruktura zedenduta dago eta usteldurik. Hamildu aurretik, barne ekilibrioak apurtzen hari bide dira eta beragandik irteten diran ondetan horixe joan dateke.

Pertsona zoli batek hartu egiten ditu onda horiek eta ondotik haur batzuk jolasean ikusirik, haiengana doa arinzki zubira joan ez daitezan. Hori egiñik, ikuste du pertsona horrek zubia apurtzen eta errekaratzen.

Bihozkada bat, esango luteke askok; kasualitatea, beste batzuentzako, eta bai miraria ere zenbait erlijiotien ustez.

Nik ez dut ez bihozkadarik, ez kasualitaterik siñesten, ez eta noizean behingo mirari arrarorik.

Hortan arrazoiren bat egon behar da.

Oso ezaguna da nolako ahalmen duten pizti batzuk jauskizun dan etxetik ihes egiteko. Horrela, elaiek, saguek eta txiñaurriek anka egiten dute aguro etxea hamildu aurretik. Batean baiño gehiagotan piztiengatik salbatuak izan dira pertsonak, piztitxoei jarraiturik etxetik irten ziralako.

Nire eritziz, aurre igarmenezko profezi guztiak —erlijio kontuak ez dira nire arlokoak— irudiko dira, faltsokeriak eta antzekoak gora behera.

John Kennedyren heriotza aurrez esan zuen andreak berak horrela joka zezakean. Hiltzailleen pentsamentuak, beren ondaz, etorri zitzaizkion eta kezkaz, nun izango zan jakitean, hara ez joateko esan.

Igarmen gertaera bakoitza bakarra da eta horregatik bere aurre atze ta gora behera guztiak konsideratu behar izango litzake, ontsa ezagun eta iturburuak jakiteko.

Psikokinesia azaltzeko gaitzena, zaillena bide da. Nola eragin dezake batek, ikutu bage, gauza bat bere borondatepean?

Nik elektronika estrukturen problema bat dala uste dut hontaz ere. Erabillitakoak erabiltzaillea bera baiño ahulago, errazago eta xumeagoak bide dira.

Giza buru batek, bere barneko elektroitasunaz baliaturik, alda eta eragin letzake beste elektronika talde xinpleagoak.

Harrigarria dateke onda bidezko ahalmen hau, baiña ez ote da egia imanak burdiña erakartzen duenik ikutu bage? Ez ote da egia, baita ere, hipnosiz, pertsonaren ahalak bestelakotzen diranik hipnosi eragillearen buru indarrez?

Parapsikologia bera ere holako zerbait bide da. Ezagutzen hasiak gera oraintsu, baiña nork daki zer argituko dugun etorkizunean?

Xabier KINTANA